

0067-17760

65086

ชื่อ : ข้อบัญญัติแห่งพฤติกรรมไทยของ ลำพูน

เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์

รายงานการวิจัยฉบับที่ ๑๖๕ มหาวิทยาลัยพายัพ เชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๔๓

งานวิจัยเรื่องนี้

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ทบวงมหาวิทยาลัย

ปีงบประมาณ ๒๕๓๔

PAYAP UNIVERSITY

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ชีวิต : ข้อบัญญัติแห่งพฤติกรรมไทยของ ลำพูน” นี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา ความร่วมมือและช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่านและหน่วยงานหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณและขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ ดังต่อไปนี้

ทบวงมหาวิทยาลัย โดยคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้กรุณาพิจารณาอนุมัติทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

อาจารย์นิภา ทศพรินทร์ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเสริฐ พันธชาติ ดร.สินธุ์ สโรบล อดีตผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา อาจารย์ชิวิน อินแสง อดีตคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ ที่ได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ตลอดจนให้การส่งเสริมและสนับสนุนในสิ่งที่เกี่ยวข้องการวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

นายอำเภอและปลัดอำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอแม่ทาและอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับรายละเอียดของแหล่งข้อมูล

อาจารย์จิราภรณ์ สุนทรธรรม อาจารย์ชฎารัตน์ สุนทรธรรม และอาจารย์มยุรี ยาวิลาศ แห่งมหาวิทยาลัยพายัพ อาจารย์มาลัยวัลย์ วงศ์ใหญ่ แห่งโรงเรียนพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

อาจารย์อวยพร ชิงชยานุรักษ์ หัวหน้าภาควิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยพายัพ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและจัดทำบทคัดย่อภาษาอังกฤษ

คุณประสิทธิ์ แก้วเวียงจันทร์ เลขานุการฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยพายัพ ที่ได้กรุณาพิมพ์รายงานการวิจัยฉบับนี้

ผู้ที่มีโอกาสเห็นการประกาศคุณูปการได้ คือวิทยากรทุกท่านและชาวไทยของจังหวัดลำพูน ที่ได้ให้ข้อมูล คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

อาจารย์นพพร จิววัฒนเศรษฐ์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาที่ทำกรวิจัย

อนึ่ง ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดาและครูอาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อันเป็นจุดกำเนิดที่สำคัญของงานวิจัยฉบับนี้

เปรมวิทย์ จิววัฒนเศรษฐ์

ประเทศ	: ไทย
หมายเลขงานวิจัย	: 165
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)	: ชิด : ข้อบัญญัติแห่งพฤติกรรมไทยของ ลำพูน
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)	: Khüt : Behavioral code of the Thai Yong in Lamphun
ผู้เขียน	: นายเปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์
หน่วยงาน	: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ
ประเภทเอกสาร	: รายงานการวิจัย
รายละเอียดของงานพิมพ์	: รายงานวิจัยพื้นฐาน 159 หน้า
วันที่พิมพ์	: กรกฎาคม 2543
ภาษา	: ไทย
หน่วยงานที่ให้ทุน	: ทบวงมหาวิทยาลัย
คำหลัก	: ชิด ข้อห้ามและแนวปฏิบัติ ไทยของ

บทคัดย่อ

ก. ขอบเขตของกรวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อรวบรวมและบันทึก "ชิด" ของไทยของ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทมุขปาฐะใช้เป็นลายลักษณ์อักษร ศึกษาความเชื่อเรื่อง "ชิด" ของชาวไทยของกับการปฏิบัติตน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกี่ยวกับ "ชิด" ของชาวไทยของที่จังหวัดลำพูน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนวิเคราะห์ "ชิด" ของไทยของจากโครงสร้างและปรับตามแนวหน้าที่นิยม

ข. ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ใช้วิธีวิจัยทางคติชนวิทยา โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเนื้อหา กลุ่มชนและพื้นที่ที่ศึกษา การสำรวจเชิงคติชนวิทยา การเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อบันทึกข้อมูลจากวิทยากร โดยใช้แถบบันทึกเสียง พร้อมทั้งเก็บปรับทด้วยการบันทึกภาพและจดบันทึกบรรยากาศในขณะที่สัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการถ่ายเสียงจากแถบบันทึกเสียงออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรแบบคำต่อคำ จากนั้นเป็นการศึกษาความเชื่อเรื่อง "ชิด" ของชาวไทยของกับการปฏิบัติตน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับ "ชิด" ของชาวไทยของที่จังหวัดลำพูนจากอดีตถึงปัจจุบัน แล้ววิเคราะห์ "ชิด" ของไทยของจากโครงสร้างและปรับตามแนวหน้าที่นิยม

ค. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้รวบรวมและบันทึก "ชิด" ของไทยของที่จังหวัดลำพูน ใช้เป็นลายลักษณ์อักษรทั้งสิ้น ๒๑๐ ข้อความ ซึ่งผลการศึกษาความเชื่อเรื่อง "ชิด" ของชาวไทยของกับการปฏิบัติตน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับ "ชิด" ของชาวไทยของที่จังหวัดลำพูน จากอดีตถึงปัจจุบัน พบว่าชาวไทยของที่เป็นตัวแทนของชนรุ่นเก่า (อายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป) มีความ-

เชื่อในเรื่อง "จิต" และยึดมั่นในการปฏิบัติตามความเชื่อดังกล่าวอย่างตอเนื่อง ส่วนชาวไทยของที่เป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ (อายุตั้งแต่ ๔๐ ปีลงมา) มีแนวการปฏิบัติเกี่ยวกับ "จิต" อยู่ ๒ แนวทางคือแนวทางแรก หาก "จิต" นั้นไม่ขัดต่อสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่ได้เปลี่ยนแปลงไป หากอดีตก็จะปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ส่วนอีกแนวทางหนึ่ง หาก "จิต" นั้นไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันหรือมีข้อจำกัดในการปฏิบัติ ก็จะใช้วิธีการประนีประนอม โดยการปรับประยุกต์ความเชื่อดั้งเดิมผนวกเข้ากับสภาพความเป็นจริง หรือปฏิบัติตามแนวทางที่เป็นไปได้ในปัจจุบัน โดยการลดบทบาทของ "จิต" ลง

สำหรับการวิเคราะห์ "จิต" ของไทยของจาก โครงสร้างและปรับตามแนวทางที่นิยมพบว่า "จิต" ที่ชาวไทยของยึดมั่นและถือเป็นแนวปฏิบัติสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษมีหน้าที่ในการให้การศึกษา ควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปในวิถีทางที่ถูกค้องตามจารีตประเพณี วางแนวทางปฏิบัติเพื่อสวัสดิภาพทางกายและทางใจ ตลอดจนควบคุมพฤติกรรมของชาวไทยของโดยมุ่งให้เกิดความสงบเรียบร้อยในชุมชน

P92540.DOC

Country : Thailand
Research Report Number : 165
Name (Thai) : ชื่อ : ข้อบัญญัติแห่งพฤติกรรมไทยของ ลำพูน
Name (English) : Khüt : Behavioral code of the Thai Yong in Lamphun
Author : Premvit Vivattanaseth
Organization : Faculty of Humanities, Payap University
Document type : Research report
Pages : 159
Date Printed : July, 2000
Original language : Thai
Funding organization : Ministry of University Affairs
Key words : Khüt, Taboo, Thai Yong

ABSTRACT

A. Scope of the study

The primary objective of this research is to collect and record into written words the oral folk culture related to the Thai Yong's "Khüt". The second objective is to study the beliefs versus practices of "Khüt" of the Thai Yong people, together with the behavioral changes concerning "Khüt" of the Thai Yong people in Lamphun province, from the past to the present time. The last objective is to analyze Thai Yong's "Khüt" according to the functional structure and contextualization.

B. Research Method

The research procedure employed the folkloric technique. First, preliminary collection of the content, groups of people, and target areas were conducted. Next, a folkloric survey and data collection by means of interviews, recorded on cassette tapes, along with contextual photography and recorded atmosphere during the interviews, were exercised. Then, the data were analysed by means of word-by-word transcription from the cassettes. Finally, the studies of the practices of the Thai Yong people's "Khüt" in accordance with the beliefs, coupled with the behavioral changes concerning "Khüt" of the Thai Yong people in Lamphun province from the past to the present were examined. In addition, analyses of Thai Yong's "Khüt" from the viewpoint of structural and contextualized functionalism were included.

C. Research Results

This study has collected and recorded in written form the Thai Yong's "Khüt" in Lamphun province altogether 210 items. The studies of the self-practices in accordance with the beliefs, and the behavioral changes concerning "Khüt" of the Thai Yong people in Lamphun province from the past to the present have

revealed that those who represent the old generation of the Thai Yong people (aged 50 and up) have a belief in “Khüt” and they continuously exercise it very strictly. In contrast, those who represent the new generation of the Thai Yong people (aged 40 and below) have two viewpoints about their belief in “Khüt.” Firstly, if “Khüt” does not conflict with the present day’s condition and environment, which has changed over the years, they will observe the belief strictly. However, if “Khüt” is not in accordance with the present day’s condition and environment or if it has some practical limitation, they will employ a compromising means. That is, they will apply the past belief to the present day’s condition or practise it according to the present day’s possibility, lessening the role of “Khüt.”

As to the analysis of Thai Yong’s “Khüt” from the viewpoint of functional structure and contextualization, it is found that “Khüt”, which the Thai Yong people have held on to and been practising continuously after their ancestors, influences the education, controls the behavior under the righteous customs and culture, outlines the practice for physical and mental safety, and controls the behavior of the Thai Yong people with the purpose of maintaining utmost peacefulness in the community.

สารบัญ

บทที่		หน้า
๑	บทนำ	
	ภูมิหลัง	๑
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	๔
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	๔
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	๕
	ข้อตกลงเบื้องต้น	๕
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	๕
๒	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับข้อห้าม	๗
	กลุ่มคนที่ทำการศึกษา	๒๑
	การศึกษาตามแนวหน้าที่นิยม	๒๙
๓	วิธีดำเนินการ	
	แหล่งข้อมูล	๓๕
	วิทยาการ	๔๘
	เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๒
	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๓
๔	การวิเคราะห์ข้อมูล	
	การวิเคราะห์ความเชื่อเรื่อง “ซิด” กับการปฏิบัติตน ตลอดจน	
	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับ “ซิด”	
	ของชาวไทยยongที่จังหวัดลำพูนจากอดีตถึงปัจจุบัน	๗๐
	การวิเคราะห์ “ซิด” จากโครงสร้างและบริบทตามแนวหน้าที่นิยม	๗๓
๕	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	๑๔๙
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	๑๔๙
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	๑๕๐
	อภิปรายผล	๑๕๓
	ข้อเสนอแนะ	๑๕๖
	บรรณานุกรม	๑๕๗

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
๑	จำนวนเขตการปกครองรายอำเภอและกิ่งอำเภอใน จังหวัดลำพูน พ.ศ.๒๕๓๙	๓๖
๒	จำนวนสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาและจำนวนประชากร ที่แบ่งตามศาสนาในจังหวัดลำพูน พ.ศ.๒๕๔๐	๔๑
๓	จำนวนส่วนการปกครอง พื้นที่ ครั้วเรือนและประชากร รายตำบลในอำเภอเมืองลำพูน พ.ศ.๒๕๔๐	๔๓
๔	จำนวนส่วนการปกครอง พื้นที่ ครั้วเรือนและประชากร รายตำบลในอำเภอป่าซาง พ.ศ.๒๕๓๙	๔๔
๕	จำนวนส่วนการปกครอง ครั้วเรือนและประชากรรายตำบล ในอำเภอแม่ทา พ.ศ.๒๕๔๐	๔๗

บัญชีแผนที่

แผนที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงการแบ่งเขตจังหวัด	๓๗
๒	แผนที่แสดงการแบ่งเขตอำเภอในจังหวัดลำพูน	๓๘

PAYAP UNIVERSITY